

Т. П. Цепляєва, І. В. Олійник

Неман Йосип Григорович

НЕМАН Йосип Григорович (13(26). 02. 1903, м. Білосток Гроднен. губ., Росія, нині Польща – 16. 11. 1952, Харків) – вчений і конструктор у галузі літакобудування. Професор (1938). Державні нагороди СРСР. 1920–22 служив у Червоній армії. Закін. Харків. технол. інститут (1929). Від 1926 – у КБ К. Калініна, брав участь у створенні низки літаків, що розробляло бюро, 1936–38 – гол. конструктор КБ заводу № 135 (згодом Харків. авіац. завод); 1930–38 (від 1936 за сумісн.) і 1944–52 – завідувач кафедри конструкцій літаків Харків. авіац. інституту. 11 грудня 1938 був заарешт., за «орг-цію шкідництва на заводі і як агент іноз. розвідки» засудж. до 10-ти р. ув'язнення. Після арешту працював у ЦКБ-29 НКВС СРСР над створенням бомбардувальників Ту-2, Пе-2. 19 липня 1941 достроково звільнений від подальшого відбування покарання зі зняттям судимості. Після звільнення – у ДКБ авіац. заводу в Омську, від 1942 – на заводі № 22 у Казані (обидва – РФ). Реабіліт. 1955. У листопаді 1952 заплановано захист доктор. дис. «Устойчивость бесконечно длинной ортотропной пластины с наклонными главными направлениями упругости», який не відбувся через смерть Н. Під його керівництвом студенти та співроб. Харків. авіац. інституту створили перший у Європі швидкіс. пасажир. літак ХАІ-1, шасі якого прибирається в польоті. Літак був запущений у серійне виробництво й експлуатувався на лініях аерофлоту. Це перший у країні досвід реал. проектування швидкіс. літаків, що став початком організації ОКБ при каф. літакобудування Харків. авіац. інституту (1933). Колектив ОКБ під керівництвом Н. спроектував навч.-бойовий літак ХАІ-3, швидкісні розвідники ХАІ-5 (експлуатувався до 1945 під назвою Р-10), ХАІ-6 та штурмовики ХАІ-51, ХАІ-52.

Основні праці

Определение критической скорости дивергенции трапецеидального крыла. Х., 1936 (спів авт.); Устойчивость ортотропных пластин // 2-я Научно-тех. конф.: Тезисы докл. Х., 1945; Устойчивость бесконечно-широких ортотропных пластин с наклонными главными направлениями упругости // 3-я Научно-тех. конф.: Тезисы докл. Х., 1947; Передовые идеи советских конструкторов в самолетостроении // 4-я Научно-тех. конф.: Тезисы докл. Х., 1947; Проблемы современного самолетостроения // Сб. работ научно-тех. студент. об-ва Харьков. авиац. ин-та. Х., 1948. № 1; Влияние наклона контура пластины на величину критических усилий // 5-я Научно-тех. конф.: Тезисы докл. Х., 1949; Устойчивость бесконечно длинной изотропной пластины, нагруженной поперечным и продольным сжатием со сдвигом // Инж. сб. Москва, 1953. Т. 15.

Рекомендована література

1. Рябков В. И., Савин В. С., Цепляева Т. П. О выборе материала конструкций скоростных самолетов ХАИ: посвящается 80-летию со дня рожд. И. Г. Немана // Вопр. проектирования самолет. конструкций: Сб. Х., 1983. Вып. 4;
2. Савин В. С. Авиация в Украине: очерки истории. Х., 1995;
3. Історія української авіації в особах. К., 2013;
4. Выдающиеся педагоги высшей школы г. Харькова: Библиографический словарь. Х., 1998.

Бібліографічний опис:

Неман Йосип Григорович / Т. П. Цепляєва, І. В. Олійник // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.]; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2021. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-73505>

2001-2024 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).